

De vervlogen Schotse onafhankelijkheidsdroom

HARRY DE PAEPE

Op 18 september 2014 spraken de Schotten zich uit tegen Schotse onafhankelijkheid. Tien jaar later lijkt die droom nog even veraf. Dit keer door een cocktail van intern gekibbel en bittere realiteit.

Komende herfst is het tien jaar geleden dat Schotland een onafhankelijkheidsreferendum hield. De tot dan sluimerende separatistische gedachte kreeg volop de wind in de zeilen. 45% van de kiezers gaf een onafhankelijke Schotse staat zitten, geen meerderheid dus.

De nationalistische minister-president Alex Salmond nam nederig ontslag. Maar wat op een nederlaag leek, groeide uit tot een electorale vuist in de vorm van de Scottish National Party (SNP). Deze nationalistische vuist hield Schotland de daaropvolgende jaren stevig in zijn greep.

Het hoogtepunt van het Schotse nationalisme. In de nationale verkiezingen van 2015 veroverde de SNP zesenvijftig van de negenvijftig Schotse zetels in het Lagerhuis, een winst van maar liefst vijftig zetels. De Brexit, waar een meerderheid van de Schotten tegen stemde, gaf extra zuurstof aan het onafhankelijkheidsvuur. Het resultaat van het Brexit-referendum schonk aan de Schotten een argument om een tweede onafhankelijkheidsreferendum op te eisen. Tegen 2019 telde de partij 125.000 leden, een record. Schotland vervelde stilaan tot een SNP-staat. In 2020 stond minister-president Nicola Sturgeon op het toppunt van haar macht. Haar dagelijkse briefings tijdens de covid-pandemie schonken haar een aura van

rustige vastheid en staatsmanschap in tegenstelling tot de chaotische benadering van het kabinet Boris Johnson in Londen. Boris Johnson bleek ook de perfecte belichaming waarvan Schotse nationalisten gruwen: een Engelsman uit de bovenklasse, geschoold in Eton en Oxford. De populariteit van Sturgeon gaf het verlangen naar een eigen Schotse staat een flinke duw in de rug. In oktober van dat jaar gaf een peiling van het bureau IPSOS/MORI aan dat 58% van de kiezers voor de onafhankelijkheid wilde stemmen, het hoogste cijfer tot nog toe. En toen brak in het daaropvolgende voorjaar een strijd uit tussen Sturgeon en haar directe voorganger en leermeester Alex Salmond.

Groeiende ergernis

Salmond stond terecht voor dertien klachten van seksuele aanranding. Tijdens het proces verweet Salmond zijn opvolgster de zaak te gebruiken om hem politiek te liquideren. Uiteindelijk werd Salmond vrijgesproken, maar het Schotse publiek werd maandenlang getuige van een pijnlijke vete tussen de twee clans in het onafhankelijkheidskamp. Daarnaast groeide de ontevredenheid over het uitstelgedrag van Sturgeon inzake de opstart van een tweede referendum. Zolang peilingen geen stabiele meerderheid voor onafhankelijkheid aangaven, waagde de SNP de sprong niet. De Schotse First Minister gokte op een nieuwe confrontatie met Londen om voldoende steun te vergaren. Ze stond erop de correcte weg te volgen en, zoals in 2014, Londen om de toelating te verzoeken voor het houden van een tweede volksraadpleging. Zowel de regering als later het Britse Hooggerechtshof antwoordden zoals verwacht: 'No!'. Sturgeon kon volop de anti-Britse kaart uitspelen.

Genderkwesties als splijtzwam

Tegelijkertijd streefde de Schotse regering een toonaangevend genderbeleid na. De SNP vormde sinds 2021 een regering met de Scottish Greens en de nationalisten ontpopten zich tot de grootste verdedigers van een wel heel progressieve agenda. Edinburgh wilde elke drempel wegnemen voor het aannemen van een ander gender. De Gender Recognition Reform Bill werd door Nicola Sturgeon door het Schotse parlement gejaagd. Op eenvoudig verzoek kon iemand van gender wijzigen. Sturgeon dulde hierover absoluut geen tegenspraak. De partijleiding trok de fractie volgens een parlementslied een 'stalinistisch' keurslijf aan. Kort na de stemming stopte men een verkrachter die zich identificeerde als vrouw in een vrouwengevangenis, met de nodige ophef tot gevolg. Het botste onder meer op grote ontevredenheid bij kritische stemmen binnen het eigen nationalistische kamp. De minister-president diende door de wijdverbreide verontwaardiging terug te krabbelen. De populariteit van Sturgeon kreeg een extra knauw toen ze zich verschillende keren vastreed bij het uitleggen van de noodzakelijkheid van zulke wetgeving. Het werd bijzonder vernederend voor de kritische nationalisten toen alleen een ingreep van de Britse premier de Schotse genderwetgeving kon blokkeren. Plots trad de Britse Unie op als de reddende engel voor een meerderheid van de Schotten.

Het probleem 'Nicola'

Uiteindelijk nam een 'uitgeputte' Nicola Sturgeon ontslag in het voorjaar van 2023. Haar ontslag riep bij de publieke opinie algemeen bewondering op en werd omschreven als een mogelijk probleem voor haar partij. Wie was immers sterk genoeg om haar schoenen te vullen? De bewondering verdampte vrij snel toen Sturgeon op een andere manier dan verwacht een probleem werd. De voormalige premier werd onderdeel van een lopend onderzoek naar al dan niet betrokkenheid in financieel gesjoemel van partijdirecteur Peter Murrell, haar echtgenoot. De SNP, die zich steeds presenteerde als een onverdeeldbare en robuuste falanx, kreeg ook een bitse voorzittersstrijd om Sturgeon op te volgen. Een van de kandidaten, Kate Forbes, bleek bijzonder kritisch voor de sociaal-progressieve agenda en bekoorde zo een flink aandeel van de achterban. Het bevestigde de voortvarendheid van de clan rond Nicola Sturgeon.

Gesjoemel en slecht bestuur

Humza Yousaf, uit de Sturgeon clan, trok uiteindelijk toch aan het langste eind en nam de fakkel als First Minister over. Een week na zijn aanduiding werd hij meteen geconfronteerd met de arrestatie van de penningmeester van de SNP, Colin Beattie, en nadien van Sturgeon en Murrell omwille van gesjoemel. Voor alle duidelijkheid, Nicola Sturgeon en haar man werden snel vrijgelaten. Het lopende politieonderzoek handelt over het verdwijnen van zo'n 750.000 euro aan fondsen. Dat geld haalde men nota bene op voor de organisatie van een tweede onafhankelijkheidsreferendum. Als kers op de taart nam Yousaf de verdediging op zich van een voormalige Gezondheidsminister die overheidsmiddelen had misbruikt. Yousaf zag hoe in de peilingen zijn partij kelderde ten voordele van Labour. Commentatoren verklaarden vijf jaar geleden nog de sociaaldemocraten zo goed als dood. In 2015 verloor Labour in het Britse Lagerhuis in een klap eenenveertig Schotse verkozenen en hield het slechts een zitje over.

400 dagen

Schotland blijkt het vandaag op vele vlakken slechter te doen dan een decennium terug. De sterke achteruitgang van de welvaartscijfers en het onderwijspeil zijn extreem problematisch en

“ Peilingen voorspellen een verlies van om en bij de twintig zetels in het Lagerhuis. De Schotse nationalisten zijn in volle paniek ”

dat wordt op het conto geschreven van de SNP. Journalist Neal Ascherson merkt in een opiniestuk voor The Observer op: “De SNP is een neurotisch legalistische en civiele partij die zich nestelt in mooi omfloerste illusies.” Er bestaat volgens Ascherson nergens ter wereld een voorbeeld waar 'goed bestuur' van een regio automatisch naar de onafhankelijkheid heeft geleid. Meer nog, nu blijkt

dat de SNP het land de voorbije zeventien jaar niet zo goed bestuurde, krijgt het onafhankelijkheidsstreven een flinke klap.

Ook Humza Yousaf trad uiteindelijk na iets meer dan vierhonderd dagen af. Hij miste het nodige gezag en was de interne problemen niet de baas. De peilingen vielen bijzonder tegen en zijn minister-presidentschap implodeerde nadat hij op een onhandige manier de stekker uit de coalitieregering met de groenen trok. Oud-partijleider en oud-vice-minister-president John Swinney neemt nu het minister-presidentschap waar. Labour loopt zich met bijzonder gunstige peilingen warm om het roer over te nemen in Edinburgh, al zal het moeten wachten tot 2026, wanneer de volgende Schotse verkiezingen plaatsvinden.

Volle paniek

Swinney neemt intussen de honneurs voor de SNP waar in de Britse verkiezingen, die plaatsvinden op 4 juli van dit jaar. Tegen die achtergrond raakte bekend dat de Schotse overheid 331 miljoen euro subsidies van de Europese Unie voor armoedeprojecten moet teruggeven, omdat de overheid er niet in slaagde het budget op een correcte manier aan te wenden. Met één op de vijf Schotten onder de armoedegrens is armoede nochtans een nijpend probleem in het land.

Critici zien in dit non-beleid een parallel met de plannen voor de Schotse onafhankelijkheid. Men praat er al jaren over, maar een echte strategie lijkt gewoon afwezig. De SNP slijkt ondertussen verschillende groene standpunten in om de teleurgestelde achterban terug te lokken. De partij bepleit nu opnieuw het oppompen van aardolie in de Noordzee en wil extra taksen op fossiele brand-

stoffen schrappen. Dat moet de Schotse arbeidersklasse paaien, want die vreest voor zijn tewerkstelling. Vele SNP-kandidaten voor de verkiezingen ontvangen via crowdfunding nauwelijks financiële steun om hun campagne te voeren. Niemand heeft nog een cent voor hen over, zo diep is het vertrouwen geschaad. Het ledenbestand van de partij loopt ook volgens verschillende bronnen leeg. De parlements kandidaten krijgen bij huisbezoeken voortdurend het verwijt dat de SNP zich te almachtig gedroeg. Peilingen voorspellen een verlies van om en bij de twintig zetels in het Lagerhuis. De Schotse nationalist zijn in volle paniek.

Onafhankelijkheid 'in de frigo'

Tijdens een televisiedebat met de andere Schotse partijleiders zei de SNP-leider dat 'de problemen van de mensen' nu zijn prioriteit vormen en dat de Schotse onafhankelijkheid niet op de eerste plek komt. Daarmee parkeerde de SNP-leider openlijk de mogelijkheid voor een tweede onafhankelijkheidsreferendum. Om het op zijn Vlaams te zeggen: 'het communautaire werd in de frigo gestopt'.

In peilingen schommelt het Yes-kamp rond dezelfde 45% van tien jaar terug. De steun voor de Britse Unie, ontstaan in 1707, is nog steeds fragiel. Voorlopig zit de kwestie in een politieke patstelling. Stephen Noon, de hoofdstrateeg van de Yes-campagne van 2014, gaf dit voorjaar aan POLITICO toe dat het vuur voor een tweede onafhankelijkheids campagne op een laag pitje staat. De unionistische Schotse journalist Andrew Neil verklaarde het onafhankelijkheidsstreven dood na het ontslag van Yousaf en dat 'voor minstens een generatie'. De SNP verspeelde een kostbaar momentum.

▲
Nicola Sturgeon
Foto: ©Belga

De Vlaamse Beweging heeft veel gezichten

Advertentie

De Vlaamse Beweging is een sociale beweging. Sinds haar ontstaan in de 19de eeuw kwam zij op voor de rechten van het Vlaamse volk, waaronder taal en cultuur. Zij verzette zich tegen het streven naar verfransing, wat de bedoeling was in het Frans tijdvak (1792-1814) en na 1830 opnieuw in België. Deze dreiging is geschiedenis, zij bestaat tegenwoordig niet meer. Er zijn wel nog plaatselijke fenomenen zoals de verfransing van de Vlaamse Rand rond Brussel.

De Vlaamse Beweging is echter nog steeds een belangrijk gegeven in Vlaanderen. En dat heeft twee redenen. Enerzijds is er België met globaal gezien twee verschillende bevolkingsgroepen (de Waalse socialist Jules Destrée had dit juist gezien in 1912, toen hij schreef: "Sire, il n'y a pas de Belges"). Er bestaat bijvoorbeeld één sociale-zekerheidstelsel, maar de manier waarop men daar een beroep op doet, verschilt tussen het noorden en het zuiden van het land, met jaarlijk-se miljardenstromen tot gevolg. Anderzijds is er het fenomeen dat Vlamingen en Nederlanders op cruciale beslissingsniveaus zich vaak niet bewust zijn van de rijkdom van hun taal en cultuur. Op een schijnbaar onschuldige wijze laten zij zich Angelsaksische invloeden wel geworden.

Rectoren schijnen het (academisch ?) interessant te vinden voor het Engels te kiezen als gangbare taal aan de universiteit. In de culturele sector wil men eveneens suggereren dat het doelpubliek internationaal moet ogen, alsof het Nederlands (officiële taal in zes

staten in de wereld en voor 23 miljoen mensen de moedertaal) enkel nog plaatselijk in de keuken door de gewone bevolking gebruikt wordt.

De Vlaamse Beweging heeft veel gezichten. Politieke partijen, culturele verenigingen, kunstenaars en veel gewone mensen nemen het in grote of kleine mate op voor het Vlaamse volk. Tegenwoordig is men gevoeliger geworden voor een modieus begrip, dat eigenlijk over hetzelfde gaat: **identiteit**. En als je alle Vlamingen samen neemt, die zich hiervoor op één of andere manier inzetten (politiek, cultureel, of anders), kom je aan een belangrijk percentage van de bevolking, ongeacht de leeftijdscategorie.

Niet iedereen wil zich politiek engageren. Wie niet op de barricaden wil staan laat alles aan zich voorbijgaan. Wat veel Vlaams bewuste mensen wel zouden willen, is **niet aan politiek doen**, maar horen bij een grote vereniging gelijkgezinden, waar **respect voor elkaars mening** een bewuste afspraak is, waar men dus veel vrienden kan maken, waar men maandelijks kan **genieten** van een aangenaam gezelschap, waar men ondertussen bewust zijn **cultuur** verrijkt en waar men (enkel als men dat wenst) de gelegenheid heeft om zich samen met anderen in te zetten voor culturele doelen. **Wil u die boeiende wending aan uw leven geven, mail "interesse – code 24051" + naam, voornaam en woonplaats en eventueel gsmnummer naar info@marnixring.org**. Marnixring, een exclusieve én inclusieve, warme serviceclub.

Al meer dan 55 jaar koestert **MARNIXRING** de Nederlandse taal en cultuur, dé serviceclub met een hart voor de identiteit van elke Nederlandstalige, wereldwijd!